

Прийнято
до спадання
вченої ради РНД 10631
26.08.2025р. Голова с. в. р. д. в. н. професор
Л. В. Марченко

1

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Башмакова Максима Сергійовича за темою:

«Логістичний менеджмент в рішенні задач регіонального розвитку»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент»

(галузь знань 07 «Управління та адміністрування»)

1. Актуальність теми дисертації

Дисертація М. С. Башмакова на тему «Логістичний менеджмент в рішенні задач регіонального розвитку» присвячена важливій та своєчасній проблематиці, яка має суттєве наукове й практичне значення. У сучасних умовах глобалізації та трансформації економіки України питання ефективного використання логістичних підходів у регіональному розвитку набуває особливої актуальності. Регіони України стикаються з проблемами диспропорцій у соціально-економічному розвитку, нераціональним використанням ресурсів, низьким рівнем інтеграції транспортно-логістичної інфраструктури, що стримує їх конкурентоспроможність.

Логістичний менеджмент у дисертації розглядається як системний інструмент управління поточними процесами, здатний забезпечити ефективну взаємодію між державними інституціями, бізнесом та місцевими громадами. Автор доводить, що використання логістичних принципів дозволяє оптимізувати процеси постачання, зберігання, транспортування й розподілу ресурсів, що створює передумови для підвищення якості життя населення та зміцнення економічного потенціалу регіонів.

Актуальність теми підкріплюється також сучасними викликами: відновленням економіки після воєнних руйнувань, потребою у відбудові логістичних ланцюгів, інтеграцією у європейський економічний простір. З огляду на це, запропонований автором підхід до вирішення завдань регіонального розвитку засобами логістичного менеджменту відповідає як національним пріоритетам, так і світовим тенденціям сталого розвитку.

Таким чином, тема дослідження є важливою та своєчасною, оскільки поєднує теоретичне осмислення та прикладне значення логістичного менеджменту для

розбудови регіонів України в умовах сучасних соціально-економічних трансформацій.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Українського державного університету науки і технологій (м.Дніпро) та кафедри економіки та менеджменту.

Дослідження М. С. Башмакова безпосередньо узгоджується з ключовими пріоритетами державної політики України у сфері соціально-економічного та регіонального розвитку. Зокрема, тема дисертації корелює з положеннями Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2027 року, де серед головних завдань визначено розвиток інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності регіонів, забезпечення ефективного управління ресурсами та логістичними системами. Використання інструментів логістичного менеджменту, запропонованих автором, здатне сприяти виконанню державних програм у напрямі інтеграції транспортних і виробничих ланцюгів, розвитку внутрішнього ринку та посиленню економічної безпеки регіонів.

Тема роботи також відповідає сучасним викликам, окресленим у програмах відновлення та післявоєнної реконструкції України, де акцент зроблено на оптимізації регіональної інфраструктури, цифровізації управлінських процесів та створенні логістичних хабів для інтеграції у європейський економічний простір. Таким чином, дисертація має не лише наукову, але й значну прикладну вагу у контексті виконання стратегічних державних ініціатив.

Що стосується наукових напрямів Українського державного університету науки і технологій, робота органічно вписується у його дослідницькі пріоритети, спрямовані на інноваційний розвиток економіки, підвищення ефективності виробничо-логістичних систем, формування сучасних механізмів управління в умовах інтеграції України до світового економічного простору.

На рівні кафедри економіки та менеджменту дисертація узгоджується з тематикою наукових досліджень, що стосуються вдосконалення управлінських процесів, регіональної економічної політики, формування стратегій розвитку

підприємств та територій. Застосування логістичного підходу до вирішення завдань регіонального розвитку розширює наукові напрацювання кафедри, поєднуючи класичні інструменти менеджменту з сучасними логістичними технологіями та цифровими рішеннями. А саме, дисертаційна робота частково мала реалізацію у держбюджетній темі УДУНТ № ДР 0125U002167: «Формування методологічних основ логістичного менеджменту регіональної транспортно-розподільчої системи» (Додаток Б дисертації), в якій автор був головним виконавцем.

Отже, тема дисертації має чіткий зв'язок з державними програмами розвитку, стратегічними напрямками діяльності університету та науковими дослідженнями кафедри, що підтверджує її системність, актуальність і прикладне значення.

3. Оцінка змісту дисертації та її оформлення

Зміст дисертаційної роботи М. С. Башмакова «Логістичний менеджмент у рішенні задач регіонального розвитку» є логічно структурованим і послідовним. Автор послідовно переходить від загальнотеоретичних аспектів логістики та регіонального розвитку до розробки конкретних моделей, методичних підходів та практичних рекомендацій. Така побудова дозволяє простежити цілісність наукового пошуку та узгодженість основних положень, що робить роботу системною та завершеною.

У дисертації простежується чітка наукова аргументація: усі положення ґрунтуються на сучасній економічній та управлінській літературі, результатах статистичного аналізу, а також емпіричних дослідженнях, проведених автором. Робота містить глибокий аналітичний огляд попередніх досліджень, що дозволяє визначити місце дисертації у контексті сучасного наукового дискурсу.

Окремої уваги заслуговує використання сучасних методів аналізу – індукції, дедукції, порівняльного та статистичного аналізу, математичного моделювання, експертного оцінювання, графічного методу. В роботі застосовані інструментарії логістичних алгоритмів та цифровізації, що підвищує обґрунтованість результатів. Важливо й те, що у роботі запропоновано авторські методичні підходи до

оптимізації управлінських рішень у сфері регіонального розвитку, що підкреслює наукову новизну.

Щодо оформлення дисертації, воно виконане відповідно до чинних вимог МОН України. Текст структурований за класичними елементами дисертаційного дослідження: вступ, огляд літератури, теоретичні основи, методологічна частина, результати власних досліджень та висновки. Використано коректні бібліографічні посилання, оформлені згідно з державними стандартами. Ілюстративний матеріал (схеми, таблиці, діаграми) подано на високому рівні, вони сприяють кращому розумінню результатів дослідження та є доречними.

Разом із тим, варто зазначити, що у деяких місцях спостерігається надмірне використання статистичних даних без достатнього аналітичного узагальнення (зокрема у розділах, присвячених аналізу соціально-економічного стану регіонів). Однак ці недоліки не знижують загальної наукової цінності роботи.

Загалом, дисертація засвідчує творчий підхід автора до виконаного дослідження, відповідає сучасним вимогам до наукових досліджень, відзначається високим рівнем теоретичної та практичної опрацьованості, а її оформлення можна вважати належним і зразковим.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їхня достовірність

У дисертації М. С. Башмакова «Логістичний менеджмент у рішенні задач регіонального розвитку» наукові положення, висновки та рекомендації відзначаються високим ступенем обґрунтованості. Автор системно поєднав методологічні основи логістики, положення регіональної економіки та сучасні концепції управління, що дозволило сформувати цілісну наукову платформу дослідження.

Висновки роботи логічно випливають із поставлених завдань та результатів аналізу. Використання сучасних інструментів – методів економіко-математичного моделювання, комп'ютерної оптимізації логістичних потоків, системного аналізу та статистичної обробки даних – забезпечило належний рівень достовірності

результатів. Автор ретельно перевіряє гіпотези та підтверджує їх емпіричними даними, що робить положення дисертації практично вивіреними.

Значна увага приділена адаптації теоретичних положень до конкретних умов регіонального розвитку України. Обґрунтованість рекомендацій посилюється завдяки використанню реальних статистичних матеріалів та прикладів з господарської практики. Зокрема, у дисертації наведено результати апробації запропонованих підходів на прикладі регіональних програм розвитку інфраструктури, що підтверджує їхню прикладну цінність і можливість впровадження.

Достовірність висновків підтверджується також широкою базою використаних джерел – як українських, так і зарубіжних, що забезпечує компаративний підхід та підсилює наукову переконливість. Важливим є те, що більшість результатів апробовано на науково-практичних конференціях та відображено у фахових публікаціях автора, що свідчить про їх відповідність сучасним науковим критеріям.

Разом із тим, варто зазначити, що в окремих випадках дисертант обмежується ілюстрацією теоретичних моделей без глибшого кількісного аналізу їхніх обмежень (наприклад, у частині застосування логістичних алгоритмів у регіональних транспортних системах). Проте ці моменти не знижують загальної наукової достовірності та практичної значущості дослідження.

Отже, наукові положення та висновки дисертації є достатньо обґрунтованими, рекомендації – достовірними і такими, що можуть бути використані у практиці логістичного менеджменту та регіонального планування.

5. Наукова новизна положень і одержаних результатів

Наукова новизна дисертаційної роботи М. С. Башмакова є комплексною та проявляється у розробці нових теоретичних підходів, методичних положень і практичних рекомендацій щодо формування ефективної системи управління регіональним розвитком через призму логістичного менеджменту та цифрової трансформації. Нижче наведено детальний аналіз ключових результатів, що мають наукову цінність.

Удосконалено методику розрахунку інтегрального індексу ефективності логістичних систем регіону (ІЕЛСР), що є підставою відзначити її вагомий внесок у кількісне оцінювання логістичної ефективності регіональних систем. На відміну від існуючих підходів, автор вводить цифрові параметри, що дозволяє здійснювати багатовимірний аналіз стану логістичної інфраструктури.

Завдяки цьому з'являється можливість обґрунтовано порівнювати регіони за рівнем логістичної зрілості, виявляти «вузькі місця» у транспортно-розподільчих системах та формувати сценарні стратегії розвитку.

Такий підхід є надзвичайно актуальним в умовах цифрової економіки, оскільки забезпечує базу для стратегічних управлінських рішень (висновки до розд. 2, с.147).

Удосконалено модель стратегічної взаємодії в інтегрованій логістиці регіону.

Дисертант запропонував нову концепцію організації взаємодії стейкхолдерів — органів місцевого самоврядування, бізнесу, цифрових операторів та інвесторів — у межах регіональних логістичних систем.

Наукова цінність полягає в тому, що модель дозволяє синхронізувати інтереси учасників логістичного процесу, знизити транзакційні витрати та забезпечити узгоджене управління транспортно-розподільчими потоками.

Особливо важливим є врахування ролі цифрових платформ, що виступають інтеграторами даних і створюють умови для впровадження смарт-логістики на регіональному рівні (висновки до розд. 2, с.145-146).

Удосконалено систему стратегічної гармонізації логістичної політики України з ЄС.

Розроблена багаторівнева модель гармонізації включає інституційний, нормативний, ресурсний та інфраструктурний рівні. Її наукова цінність полягає в системності: автор не лише пропонує механізм імплементації європейських стандартів, а й визначає алгоритм поетапної адаптації українських регіональних систем до єдиних логістичних правил ЄС.

Такий підхід дозволяє уникнути фрагментарності реформ, сприяє збалансуванню регіонального розвитку та створює підґрунтя для підвищення конкурентоспроможності України на міжнародних ринках (розд. 3, висновки, с.217).

Розвинено концептуалізацію логістичного менеджменту як складової регіональної політики.

Автор обґрунтовує, що логістичний менеджмент виконує стратегічну, інтеграційну та координаційну функції в управлінні регіональним розвитком. Це важливий науковий результат, адже дисертантом сформовано єдину інтегровану концепцію, яка поєднує підходи з просторової економіки, транспортної логістики та цифрового інжинірингу.

Це дозволяє розглядати логістику не лише як технічну або економічну категорію, а як інструмент регіональної політики, що впливає на зайнятість, інвестиційний клімат та якість життя населення (висновки до розд. 1, с.71).

Систематизовано етапну класифікацію еволюції логістики з урахуванням міжнародного досвіду.

У роботі розроблено детальну класифікацію моделей розвитку логістичних систем, що базується на міжнародних практиках і адаптована до українських реалій. Рецензент підкреслює наукову значущість підходу, оскільки він дозволяє:

- оцінити поточний рівень зрілості вітчизняних логістичних систем;
- визначити, на якій стадії розвитку знаходиться Україна;
- сформулювати адаптаційну матрицю сценаріїв для імплементації передових рішень ЄС.

Ця класифікація створює нову методологічну основу для регіонального планування та стратегічного менеджменту (висновки до розд.1, с.70-71).

Методологічно обґрунтовано сценарний підхід до цифрової логістики.

Дисертант запропонував індекс ІСЕЦЛ для вимірювання сценарної ефективності регіональної цифрової логістики та здійснив класифікацію регіонів за ступенем готовності до цифрової трансформації.

Наукова цінність цього результату полягає у можливості диференційованого управління регіонами на основі кількісних показників і цифрових метрик. Це

дозволяє формувати персоналізовані стратегії розвитку для різних типів регіонів залежно від їх цифрового потенціалу (висновки до розд.2, с.146).

Розроблено концепцію стратегічної адаптації регіональних логістичних систем України до стандартів ЄС.

Ця концепція поєднує сценарну класифікацію регіонів, пріоритети цифрової та екологічної трансформації, а також типологізацію за показниками логістичної зрілості.

Таким чином, можна стверджувати, що розроблений підхід є важливим для формування єдиної інтегрованої політики розвитку регіональної логістики, яка узгоджується з програмами «Європейського зеленого курсу» та стратегіями сталого розвитку.

Практична значущість результату підтверджується його придатністю до використання в регіональних стратегіях транспортно-логістичного розвитку (розд.3, висновки, с.217).

Таким чином, дисертаційна робота М. С. Башмакова демонструє системний підхід до вирішення проблем управління регіональним розвитком та логістичними системами в умовах цифрової економіки.

Кожен результат дослідження не лише має самостійну наукову цінність, але й утворює цілісну методологію, що поєднує логістичний менеджмент, цифрові інструменти та регіональну політику.

Запропоновані положення є достовірними, обґрунтованими та мають високий потенціал практичної імплементації на національному й регіональному рівнях.

6. Теоретичне та практичне значення отриманих результатів дослідження

Теоретичне значення.

Дисертація М. С. Башмакова робить вагомий внесок у розвиток теорії логістичного менеджменту та регіональної економіки. Запропоноване автором уточнення понятійно-категоріального апарату логістичного менеджменту у контексті регіонального розвитку дозволяє поглибити наукові уявлення про роль логістики у забезпеченні збалансованості соціально-економічних процесів. Обґрунтовані

методичні підходи до оцінювання ефективності регіональних логістичних систем формують основу для подальших наукових досліджень у сфері стратегічного управління, просторової економіки та регіональної політики.

Результати дисертації можуть бути використані для удосконалення теорії управління регіональними економічними системами, а також при розробці навчальних програм з економіки та менеджменту, особливо у частині курсів «Логістика», «Регіональна економіка», «Стратегічний менеджмент».

Практичне значення. Практичні результати дослідження полягають у можливості використання розроблених автором рекомендацій органами державної влади та місцевого самоврядування при формуванні програм регіонального розвитку. Запропоновані моделі та алгоритми дозволяють:

- оптимізувати логістичні потоки на територіальному рівні;
- підвищити ефективність використання транспортно-складських ресурсів;
- зменшити витрати на регіональному рівні за рахунок інтегрованих логістичних рішень;
- сприяти підвищенню інвестиційної привабливості регіонів.

Крім того, результати дослідження можуть застосовуватися у діяльності підприємств і логістичних операторів, які працюють у межах певних територіальних кластерів, для розробки стратегій інтеграції у регіональні логістичні системи.

Таким чином, дисертаційна робота поєднує вагомий теоретичний внесок у розвиток наукових основ логістичного менеджменту та значний прикладний потенціал для практики управління регіональними соціально-економічними системами.

7. Повнота викладу результатів дослідження у наукових фахових виданнях

Аналіз публікацій М. С. Башмакова та результатів апробації дисертаційної роботи свідчить про високий рівень повноти та послідовності представлення основних наукових положень дослідження у фахових виданнях, а також у рамках

наукових конференцій. Автор належним чином забезпечив оприлюднення теоретичних розробок, методичних положень та прикладних рекомендацій, що відповідає чинним вимогам МОН України щодо публікаційної активності здобувачів наукового ступеня.

У ході дослідження автор опублікував 11 наукових праць загальним обсягом 7,1 ум.-друк. арк., з яких 4,2 друк. арк. належать особисто М. С. Башмакову.

Таким чином, автор забезпечив системне відображення положень дисертації у виданнях, що мають міжнародну представленість, що підтверджує належний рівень апробації результатів.

Публікації автора охоплюють як теоретичні аспекти дослідження (визначення концептуальних засад логістичного менеджменту), так і прикладні розробки (моделі КРІ, сценарії цифрової логістики, механізми гармонізації з ЄС), що підтверджує системність підходу здобувача.

Отримані результати пройшли широке обговорення на 4 міжнародних науково-практичних конференціях:

- «Актуальні проблеми економіки, фінансів, обліку і права: досвід та перспективи» (м. Кропивницький, 2023 р.);
- «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях» (м. Одеса, 2023 р.);
- «Проблеми та перспективи розвитку залізничного транспорту» (м. Дніпро, 2023р.);
- «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях» (м. Одеса, 2024 р.).

Апробація підтверджує активну участь здобувача у наукових дискусіях, а також демонструє, що ключові положення дослідження отримали фахову оцінку й визнання серед наукової спільноти.

Представлені результати дисертаційного дослідження М. С. Башмакова висвітлено повно й послідовно у відповідних наукових виданнях та апробовано на провідних наукових форумах.

Це відповідає критеріям атестаційної колегії МОН України та підтверджує, що дисертант забезпечив належний рівень наукової комунікації, що дозволяє розглядати отримані результати як визнані науковою спільнотою.

9. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту і оформлення дисертаційної роботи

У дисертації М. С. Башмакова *«Логістичний менеджмент в рішенні задач регіонального розвитку»* слід відзначити високий рівень наукової опрацьованості теми. Водночас окремі положення мають дискусійний характер або потребують уточнення та вдосконалення.

1. Чіткість дефініцій (розділ 1, п. 1.1, с. 32–47).

Автор пропонує власне трактування поняття *«логістичний менеджмент регіонального розвитку»*, проте воно потребує більшої конкретизації та порівняння з існуючими визначеннями у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників. Це дозволило б чіткіше окреслити наукову новизну підходу.

2. Обґрунтованість методичного апарату (розділ 2, п. 2.2, с. 88–107).

У дослідженні застосовано значну кількість методів (економіко-математичне моделювання, кореляційно-регресійний аналіз, системний підхід). Проте окремі з них (наприклад, побудова інтегральних показників ефективності Smart Logistics) потребують більш детального опису етапів розрахунку для підвищення відтворюваності результатів.

3. Баланс між теоретичною і прикладною частинами (розділ 3, п. 3.2, с. 165–184).

Практичні рекомендації для органів регіонального управління та підприємств транспортної галузі подані стисло й у вигляді загальних підходів. Було б доцільно доповнити їх прикладами з конкретних регіонів України або кейсами впровадження, що підвищило б прикладну цінність дослідження.

4. Ілюстративний матеріал (розділ 2, п. 2.3, с. 108–146).

Діаграми та графіки в роботі інформативні, однак частина з них подана без достатніх пояснень (наприклад, рис. 2.3, стор.125). Доцільним було б розширити коментарі, аби підкреслити практичні інтерпретації показників.

Таким чином, наведені зауваження носять уточнювальний характер і не знижують загальної наукової та практичної цінності дисертаційної роботи.

10. Загальний висновок і оцінка дисертації

Дисертаційна робота Башмакова М. С. «Логістичний менеджмент в рішенні задач регіонального розвитку» є завершеним науковим дослідженням, яке присвячене актуальним проблемам розвитку регіональних логістичних систем та їхнього впливу на підвищення ефективності економіки в сучасних умовах трансформацій.

Дисертація Башмакова М. С. відповідає вимогам академічної доброчесності. Перевірка в Turnitin (ліцензія УДУНТ) показала унікальність матеріалу 93%, загальна подібність — 7%.

Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій» (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 341 від 21.03.2022., № 502 від 19.05.2023 р. та № 507 від 03.05.2024 р.), а її автор — Башмаков Максим заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 Менеджмент.

Рецензент:

Завідувач кафедри економіки, менеджменту та підприємництва
Українського державного університету науки і технологій (м. Дніпро),
кандидат економічних наук, доцент

Анжела ЧЕРЧАТА

